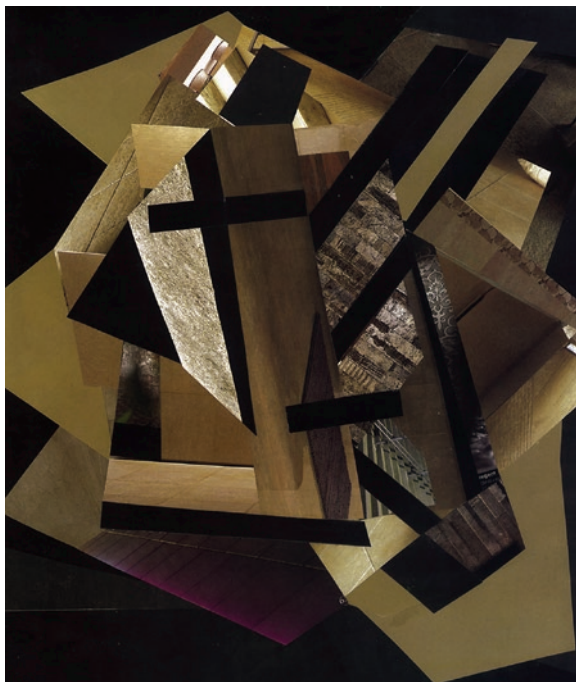

galerija
matice
hrvatske

KATICA GAJSKI

19. prosinca 2019. – 7. siječnja 2020.

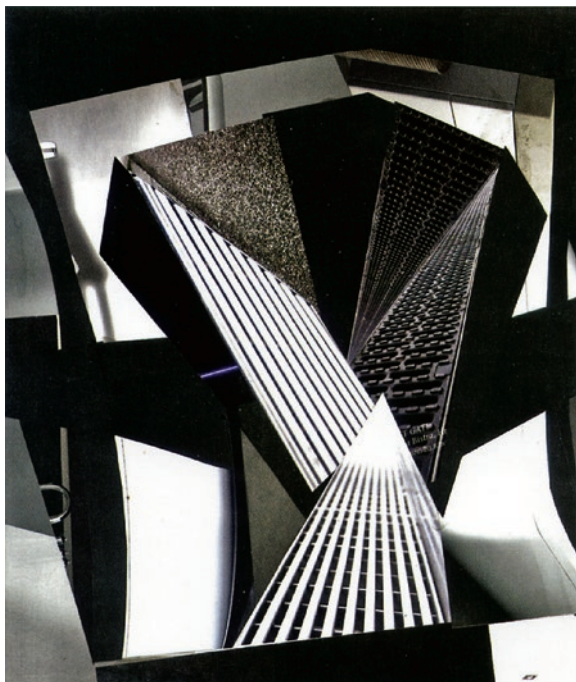
KATICA GAJSKI

VRSNA MAJSTORICA NEOAVANGARDNE APSTRAKCIJE I KOLAŽA

Gospođa Katica Gajski rođ. Labaš vrsna je apstraktna umjetnica. Neumorno, iz desetljeća u desetljeće, iz godine u godinu, iz dana u dan, stvara poetične apstraktno-ekspresionističke slike i apstraktne kolaže. Jednom nije prošla prijemni ispit na Akademiji, i poslije više nije ni pokušavala. Formalno nije studirala na Akademiji, ali umjetnost je ionako u čovjeku, ili jest ili nije. A ona je rođena umjetnica, njezin kreativni umjetnički nerv usađen joj je u krvotok, u gene. Obrazovana, građanski odgojena, kultivirana, profinjena i produhovljena, bila je uvijek samozatajna i povučena, nenametljiva. Važno joj je da stvara, svjesna da je umjetničko stvaranje oaza samotničkoga samoponiranja i osvještavanja same sebe, se-bepostojanja. Zapanjuje činjenica sa su njezine slike i kolaži čista avangarda! Vrlo su kvalitetni, krajnje osobni. Kada slika na rubu figurativnog i apstraktnog, ili pak potpuno apstraktno, njezini su radovi snažni ekspresionistički moduli. Nije koloristica, radovi joj

više preispituju formu. Koristi u svojem apstraktno – ekspresionističkom slikarstvu samo crvenu, bijelu, sivu i crnu. Važan joj je potez. Gesta. Ostavljanje tragova svoje prisutnosti u svijetu. To čini kultiviranim gestualnim slikarstvom, u kojemu su potezi svojevrsni psihogrami, a mislim da imaju veze i s meditativno – kontemplativnom estetikom kaligrafije *zena*. Ti gestualni crveni, bijeli, sivi i crni potezi naprosto su likovni rukopis jedne snažne umjetničke osobnosti.

Kolaži su specijalnost Katice Gajski. Puni su vrlina u smislu modernosti, i dijalogiziranju s povijesnim avangardama 20. stoljeća, poglavito II. Pariškom školom i dadaizmom. Neki kažu da je Picasso prvi napravio kolaž, ali to nije istina. Kolaže su počeli raditi dadaistički umjetnici 1911. godine i radili ih tijekom slijedećih tri desetljeća (Tristan Tzara, Marcel Janko, Hans (Jean) Arp, Hannah Höch, Kurt Schwitters, Raoul Hausmann, Richard Huelsenbeck i tako dalje), ostavivši dubok, upravo revolucionarni trag u umjetnosti

prošloga stoljeća, s golemim utjecajem koji eto, seže do naših dana, i jedno je od sredstava umjetničkoga izražavanja suvremene umjetnosti. Ključan je trenutak bio kada su umjetnici s početka drugoga desetljeća 20. stoljeća, dadaisti, odložili kistove, palete i boje i namjesto njih uzeli škare i ljepilo, ne bi li izrazili svoju duboku zabrinutost zbog krize koja je obuhvatila tadašnju Europu, a kulminirala je izbijanjem Prvoga svjetskog rata tri godine kasnije. Namjerno su htjeli stvarati antitradicionalnu anti-umjetnost, izražavajući apsurd egzistencije u tom vremenu ekonomske, političke i svekolike druge krize. Kolaž se u modernoj umjetnosti udomaćio kao tipično izražajno sredstvo umjetnosti. Kompozicije od na papirnatu površinu zalijepljenih dijelova od papira izrezanih komada, likovna je vježbenica od djece u vrtićima i školama, do odraslih, amatera i profesionalaca u umjetničkoj djelatnosti. Gospođa Katica Gajski ne ide putem dadaista u izražavanju egzistencijalističkoga nezadovoljstva. Kolaž odabire kao intrigantnu i zanimljivu likovnu disciplinu u kojoj uživa u procesu rezanja oblika i njihovoga strukturalnog kompozicijskog sklada i logike. Ona naime, posjeduje rijetku sposobnost za komponiranje razlomljenih plošnih fragmenata u suvisle,

likovno krajnje pismene i kultivirane, strukture. Njezin strukturalizam ponaša se po principu *pars pro toto*, odnosno dio za cjelinu, i cjelina za svaki pojedini dio. K tome, komponirane strukture odlikuje vrhunski sklad, harmonija ukomponiranih dijelova, i simetrija. Osnovna im je odlika uravnoteženost. Lomi prostor slike i preuređuje ga po svojim unutarnjim diktatima i volji. Osvjetljava ili pak zatamnjuje pojedine određene prostorne gabarite, plošne planove, najčešće u kontrastima boja ili neboja. Ukomponirat će tako, u savršen sklad efektan kontrast svijetlo crvene i crne, ili pak bijele, sive i crne, dakle akromatske, neboje, ponovo s osobitom pažnjom posvećenom simetričnom uravnoteženom skladu svijetlo – tamnih kontrasta. Katica Gajski stvara apstraktne strukturalne forme u nepoderivo, organsko jedinstvo, instruktivno i edukativno, time evocirajući sjećanje na moderno i suvremeno apstraktno slikarstvo. Svakako treba uočiti – da se poslužimo muzikološkom terminologijom – i melodioznost i ritmičnost ovih inventivnih kolažnih složenica. Danijel Žabčić u jednom od predgovora prethodnih izložbi kaže: "Uočljivo je ritmično dinamiziranje perifernih polja koja sonornije dovršavaju gustu akromatiku...", te primjećuje da su "Kolaži Katice

Gajski komponirani tonskim rezovima pomno očišćenih od literarno simboličkog rastera tvoreći kromatsko – akromatske sintagme.” Ovo je važno, jer doista Katičini kolaži ne pričaju priče, nisu narativni, ne nose neki figurativni ili realistični biljeg prepoznavanja. Oni su naprosto varijacije na temu slaganja različito rezanih i u jukstapozicije postavljenih apstraktnih, asimetričnih plošnih odlomaka, što im daje aromu eksperimenta, s posebno istaknutom komunikacijom s promatračima, u smislu govora o umjetničkoj duši i duhu. Ne mogu ne primijetiti još jednu bitnu odliku ovih kolaža. Kako su stalna igra odrezanih komada, varijacije na temu od kompozicije do kompozicije, sve te kompozicije neprestance vode dijalog među sobom, kao da je sve jedan dugi unutarnji umjetničin monolog, a ujedno i dijalog. Osim što kompozicije vode međusobni dijalog, dijalogiziraju i s *imaginarnim muzejom* u umjetničkoj glavi, a to znači s nekim segmentima moderne umjetnosti i avangardne umjetnosti. Tu prije svega mislim na neke reminiscencije na koje nas asociraju radovi Katice Gajski, jer je očito da dijalogiziraju s hrvatskim avangardnim pokretom Exat '51. poglavito radovima Ivana Picelja i Vjenceslava Richtera, a još više sa slikarima tzv. II. Pariške

škole, tzv. tašistima, od kojih bi ovdje istaknuo rusko-ga slikara pobjegla od revolucije u Pariz, Sergeja Poliakoffa. No, to su samo prisposode u kojima analitičko oko kritičara nalazi paralele, pandane i sličnosti, a u stvarnosti, umjetnost kolaža gospođe Katice Gajski krajnje je stilski samosvojna, stilski profilirana i definirana i rekli smo, sasvim osobna. Nakana, možda slučajna i nenamjerna, čini mi se da je buđenje svijesti i vizualne percepcije kako kod sebe same, tako i kod promatrača, svjedoka umjetničkoga čina i umjetničkoga djela. Svi odavno znamo da je umjetnost u oku promatrača. Posebno me se dojmila činjenica da joj svi radovi održavaju postojanu, ustrajnu, nepokolebljivu, neumornu, trajnu i besprijekornu ravnotežu, što vidim kao posljedicu umjetničina talenta, likovne i perceptivne profinjenosti, i stila. Katica Gajski stvara svoja djela u svojem stilu, sa smislom za estetikom visokoga modernizma. Njezin opus ubrajam u vlastita otkrića, zahvaljujući umjetničnu bratu Juri Labašu, –jednom od najznačajnijih i najintrigantnijih hrvatskih suvremenih umjetnika – koji mi je na nju ukazao.,

Dr. sc. Enes Quien

galerija m atice hrvatske

Ulica Matice hrvatske 2
Zagreb

Radno vrijeme:
ponedjeljak-petak 13-19,
subota 11-13 sati

29. studenoga –
14. prosinca 2019.

Nakladnik
MATICA HRVATSKA

Za nakladnika
STIPE BOTICA

Voditelj galerije
VANJA BABIĆ

Savjet galerije
VANJA BABIĆ, NEVA LUKIĆ,
FEDA GAVRILOVIĆ,
ŽELJKO MARCIUŠ,
ZOLTAN NOVAK,
ENES QUIEN

Autor teksta
ENES QUIEN

Postav izložbe
JURE LABAŠ
VANJA BABIĆ

Grafička priprema
ŽELJKO PODOREŠKI

Tisak
ITG d.o.o.

Katica Gajski rođ. Labaš (Oroslavje 1943.) u Zagrebu je 1961. završila Školu primijenjene umjetnosti, odjel plošnog oblikovanja – odsjek slikarskih tehnika u klasi prof. Antuna Kirinčića.

Dugi niz godina bavila se primijenjenom grafikom i grafičkim dizajnom te je radila kao aranžer. Slikala je u slobodnim trenucima figuraciju koristeći se najčešće tehnikama pastela, laviranog tuša i kolaža. Samostalno je izlagala u Zagrebu i Oroslavju.

Živi i radi u Zagrebu u Jurjevskoj ulici, tel: 01 4669869

m

maticahrvatska